

Emlékezés Szeged nagyasszonyairól, akik a sziv szerepét töltötték be a nemzeti föltámadás előkészítésének munkájában

(A Délmagyarország munkatársától.) Nagy évforduló ünnepeire készül Szeged: mindössze négy hét választ el augusztus 6-ától, a nemzeti föltámadás huszesztendő évfordulójától. A nagy nemzeti ünnep fényéből kiveszik részüket azok is, akik a huszévelőtti vörös uralom napjai alatt a sziv szerepét töltötték be s mint jóságos édesanyák gondoskodtak a menekült katonákról. Ezekből a rongyos, kiéhezett, de fehérlelkű, nemzeti érzelmű katonákból verbuválódott később a honmentő nemzeti hadsereg...

Azokról a magyar nagyasszonyokról van szó, akik a legsúlyosabb időkben karolták föl a segítés szent ügyét, azokról, akik saját életük helyett a segítségre rászorulókat életéért küzdöttek a háború utáni véres kataklizma napjaiban: a Szegedi Nők Magyar Nemzeti Szövetségének tagjairól.

Teleki Pál gróf miniszterelnök ugyanis a napokban levelet intézett dr. Kószó Istvánéhoz, aki fölszólított arra, hogy gyűjtse össze a Szegeden 1919-ben megalakult női szövetség tagjait és vegyenek részt valamennyien az augusztus 6-iki nemzeti ünnepségen.

Poros akták között...

A Szegedi Nők Magyar Nemzeti Szövetségének még életbenlévő tagjait ért kitüntető meghívásról úgy szereztünk tudomást, hogy betévedtünk a Katolikus Növédő-Egyesület székházába, ahol az egyesület ügyvezető elnöknőjét: Csikós Nagy Józsefnét nagy munkában találtuk. Porlepte, elsárgult írárok halmaza között keresgéltem s kérdéseinkre elárulta, hogy dr. Kószó Istváné megbízásából özv. Gárgyán Imréné keresi azoknak a hölgyeknek névsorát, akik 1919-ben megalakították Szegeden a szövetséget.

Halványlila, finom levélpapír akad a kezünkbe, ahogy az elnöknőnek segítünk a keresésnél. A levél írója Zichy Rafaelné grófnő 1919 február 6-án fölhívást intézett a Katolikus Növédő-Egyesület akkori elnöknőjéhez: dr. Kószó Istvánéhoz. A fölhívásból kitűnik, hogy a katolikus egyesületek elnökségeiből alakult Katolikus Nőszövetség és a vele együttműködő szövetségek a legnagyobb egyetértéssel dolgoztak azon, hogy

az összetartás erejéből vigyenek bizó lelket a magyar asszonyok szívére keresztül szegény megbénult magyar nemzetünkbe...

Hamarosan előkerül az „elnöki tanács adminisztratív intézkedése” címet viselő programtervezet, amelynek célja a Szegedi Nők Magyar Nemzeti Szövetségének megalakítása volt. Elsárgult, litografált írás, amelyből a nemzetmentő gondolat fénye sugárzik felénk a husz év távlatán keresztül... A programtervezet egyik pontja így szól: „Alapszabályok megismerkedése, messze a jövőbe irányuló alapelvekkel és hogy a társadalom minden rétegének képviselője és közreműködése biztosítva legyen”.

Most, husz év szinte történelmi távlatából érezzük, tudjuk, hogy ezek a keresztényi, nemzeti összefogás gondolatán alapuló irányelvek valóban a jövő hidját feszítették ki a trianoni szakadék fölött...

„A modern kor irányító tényezői”

Meghatottan és jóleső büszkeséggel olvasunk a további sorokat, az elfakult s mégis oly elevenen élő írás szürke sorait:

„A bolsevista-kommunista érzelmük visz-

zatérítése” — mondja a következő program-pont, majd így folytatja: „A nemzeti szocializmus, a modern kor irányító tényezőjének ismertetése és a vallásfelekezeti-közönségi el-lentétek kiegyenlítése”.

Erkölc, etika, politika mind megvitatásra és újjáélesztésre kerülnek a nemzeti tanács programtervezete alapján és fontos kérdés az „egészséges jövő nemzedék biztosítása”, a jótékony szociális megszervezése.

A programtervezet alapján valóban megalakult a Szegedi Nők Magyar Nemzeti Szövetsége a Katolikus Növédő-Egyesület tagjaiból, amint ez a programtervezethez mellékelt jegyzőkönyvből kiderül. A jegyzőkönyv fölsorolja a szövetség tagjait, mégpedig a következőképpen: Kószó Istvánné, Gárgyán Imréné, dr. Dobay Gyuláné, dr. Széll Gyuláné, Simits Ferencné, Varga Béláné, Andrásovits Irma és Szabó Julia.

A fölsoroltak között van Andrásovits Irma, akit ma dr. Simkó Elemérnének neveznek és Hódmezővásárhely főispánjának jótékony munkásságáról ismert felesége. A nőszövetség elnöknőjévé Kelemen Béla akkori belügy-miniszter feleségét választották meg.

Ime, ezek a szegedi asszonyok voltak azok, akik a nemzeti újjáépítés szent mozgalmá-mellé állottak a nagy, belső forrateg napjaiban és vállalták a nemzetmentő nagyasszonyok szerepét ebben a földult, sorvadásra ítélt hazában...

Tányérok, lábasok, evőkanalak a haza oltárán...

1919-et irtunk akkor, a korhadt, vén Európát megrázta a szörnyűsége világfőrgőleg s amerre néztünk, pusztulás, nyomor, nincstelenség uralkodott széles e hazában... És akkor megindultak a szegedi magyar asszonyok, kilincseltek, kopogtattak és kérék! Kértek azokban a napokban, amikor mindenki alamizsnára szorult, amikor fondorlatos módon kellett becsémpészni a városba, a józanságnak erre a kis szigetére az élelmet, fűtőanyagot és ruhaneműket. Kértek és kaptak. Volt, aki nem tudott mással áldozni a haza kifosztott oltárán, mint azzal, hogy két lábasa közül odaadta az egyiket, négy evőkanala közül odaadott kettőt a katonáknak. Mindenki adott valamit, mindenki segíteni akart a leonyolódott, menekülő katonákon. És ami-re fölvirradt a nemzeti hadsereg megalakulásának szépséges hajnala, a város önzetlensége fölruházta a katonákat és ellátta mindennel őket, ami csak tellett nagy szegénységünk-ből.

Ezekről a küzdelmes, hősi napokról beszél özv. Gárgyán Imréné, akit fölkerestünk otthonában. A lelkes magyar asszony elmondotta, hogy a szegedi nőszövetség elnökhelyettese volt akkoriban, amikor a nagy nemzetmentő munka megindult.

— A Szegedi Nők Magyar Nemzeti Szövetsége egészen különálló szervezet volt és semmiféle kapcsolata nem volt a később megalakult MANSZ-szal — mondotta Gárgyáné, majd arra is rátért, hogy a szövetség tagjainak legnagyobb része a Katolikus Növédő-

A cellophán-iv előnyös nagysága lehetővé teszi a legjobb kihasználását és segít Önnek takarékoskodni. Ezért tehát kizárólag:

befőző
CELLOPHAN
a kék-narancs csikkal

Egyesület tagja volt. A szövetség elnöknője: Kelemen Béláné vezetésével a szegedi ellenforradalmi munkába kapcsolódott.

— Szeged kis oázis volt a véres sivatagban s itt gyűlt össze mindenki, aki fehérnek érezte a lelkét — kezdi Gárgyán Imréné poétikus visszaemlékezéseit az akkori napok történelmi eseményeire. Elmondja ezután, hogy amikor a nemzeti hadsereg megalakult, sokat gyűjtöttek a katonák részére: ruhaneműket, anyagot, élelmiszert, fölszerelési eszközöket és főzőedényeket, meg pénzt is, amennyit csak lehetett.

— Egész nap kattogtak a varrógépek a Katolikus Növédő-Egyesület dísztermében — mondja elgondolkodva. Ha jól emlékszem, harminc varrógép volt és valamennyien szinte éjjel-nappal dolgoztunk, hogy mindennel elkészülhessünk. Lakást is adtunk a katonáknak, nemcsak az egyesület épületében, de saját házuknál is. Nagy szükség volt akkor a segítőkészre, mi tudtuk, hogy talán soha nagyobb szükségben nem volt a nemzetünk! Dolgoztunk, mert kötelességünk volt segíteni a nagy veszedelemben. Magánéletünket nem is éltük, csak a hazáért éltünk!

A nemzeti hadsereg zászlójának története

Megható és fölemelő epizódok bontakoznak ki a visszaemlékezés tükrében, közöttük a nemzeti hadsereg lobogójának története. Gárgyán Imréné elmondja, hogy amikor fölvirradt végre a nagy nap hajnala és a nemzeti hadsereg talpraállt, hogy elinduljon a haza megmentésére, kiderült, hogy nemzeti zászló kell...

— Back Bernátné leszakította a selyemfüggönyét és abból készítették el a lobogót! Mindnyájan varrtunk rajta egy-egy öltést s

Battonyán
a legforgalmasabb helyen, a

Nemzeti Szálloda és Kaszinó

berendezéssel bérbeadó

Értekezni: **Kallós Testvérek** gabonakereskedőknél Battonya lehet.